

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ

MGR Aliny Adamski

Podstawowe dane osobowe recenzenta

Gdańsk, dnia 23 sierpnia 2020 r.

dr hab. Anna Fabrello

Dziedzina: sztuki muzyczne

Dyscyplina: wokalistyka

e-mail: a.fabrello@amuz.gda.pl

Zlecniodawca opinii

Rada Wydziału Wokalno-Aktorskiego Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi, pismo z dnia 13 lipca 2020 roku.

Zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 14.03.2003 roku, tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595 ze zmianami Dz. U. z dnia 27.07.2005 roku Nr 164, poz. 1365, art. 14 ust. 2 pkt. 2).

Dotyczy

Uchwały Rady Wydziału Wokalno-Aktorskiego Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi z dnia 30 września 2017 roku w sprawie:

- wszczęcia postępowania o nadanie stopnia doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej *wokalistyka* mgr Aliny Adamskiej - Raitarovkyi,
- wyznaczenia promotora
- wyznaczenia recenzentów

W świetle ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r. poz. 1789) § 1 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 roku w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzenia czynności w przewodzie

doktorskim , w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. z 2016 r., poz. 1586).

Do nadesłanego mi przez przewodniczącą Rady Wydziału pisma sygnowanego datą 13 lipca 2020 roku, informującego o wyznaczeniu mojej osoby na recenzenta pracy doktorskiej **Pani mgr Aliny Adamski pt. „ Nowatorskie podejście do wykorzystania możliwości głosu sopranu koloraturowego na przykładzie *Brentano Lieder* op.68 Richarda Straussa oraz *Pieśni księżniczki z baśni* op. 31 Karola Szymanowskiego (na głos i fortepian).”** Została dołączona następująca dokumentacja z posiedzenia Rady Wydziału w dniu 30 września 2017 roku:

- uchwała o wszczęciu przewodu doktorskiego,
- uchwała o wyznaczeniu promotora ,
- uchwała o wyznaczeniu recenzentów pracy doktorskiej,

Podstawowe dane o kandydatce

Mgr Alina Adamski urodziła się w Leśnicy. Jest absolwentką PSM I i II st. w Strzelcach Opolskich w klasie klarnetu. W 2010 roku rozpoczęła studia w Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi pod kierunkiem prof. Krystyny Rorbach. W 2013 r. uzyskała tytuł licencjata z wyróżnieniem i w tymże roku była stypendystką programu Erasmus w Conservatorio di Musica F.Venezze w Rovigo. Podczas studiów magisterskich zadebiutowała partią Rozyny (op.Cyrulik Sewilski) w Teatrze Wielkim w Łodzi, następnie wystąpiła w partii Arseny (op. Baron Cygański) w Operze i Filharmonii Podlaskiej w Białymstoku. Tytuł magistra z wyróżnieniem otrzymała w 2015 r. Pani mgr Alina Adamski doskonaliła swoje umiejętności pod okiem znakomitych osobistości, takich jak: Ewa Biegas, Bogdan Makal, Udo Rheinemann, Brendy Hurley, Doris Yarick- Cross, Richard Cross, Neil Shicoff. Alina Adamski była również uczestniczką Akademii Operowej przy Teatrze Wielkim Operze Narodowej w Warszawie. Mgr Alina Adamski uczestniczyła w wielu konkursach o randze krajowej jak i zagranicznej.

Jest laureatką konkursów wokalnych:

I Nagroda Konkurs Wokalny *Bursztynowa Struna* (Włocławek 2014),

I Nagroda *Turniej Kameralny* (Akademia Muzyczna w Bydgoszczy 2015),

I Nagroda *artNoble* (Żyrardów 2015)

I Nagroda oraz 7 Nagród Specjalnych (*Konkurs Wokalny im. Ignacego Jana Paderewskiego* Bydgoszcz 2015)

Nagrody Specjalne (International Voice Competition *Le grand Prix de l'Opera Bukareszt* 2016

Spośród wykazu najważniejszych solowych koncertów, spektakli i recitali przedstawionych w dokumentacji, w okresie od maja 2013 do sierpnia 2017 roku Doktorantka zawarła niemalże 100 wydarzeń artystycznych ze swoim udziałem.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska mgr Aliny Adamski pt. „**Nowatorskie podejście do wykorzystania możliwości głosu sopranu koloraturowego na przykładzie *Brentano Lieder op. 68* Richarda Straussa oraz *Pieśni księżniczki z Baśni op. 31* Karola Szymanowskiego (na głos i fortepian)** składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku CD oraz opisu, stanowiących łącznie pracę pod wspomnianym tytułem.

Dzieło artystyczne

Dzieło artystyczne obejmuje nagranie cyklu Karola Szymanowskiego *Pieśni księżniczki z baśni op.31* (nagrania dokonano 22 - 23 .08. 2018 r.), sopranistce podczas nagrania towarzyszył pianista Mariusz Kłubczuk oraz nagranie cyklu Richarda Straussa *Brentano Lieder op. 68* (nagranie zarejestrowano 10.11. 2018 r.), w roli pianisty wystąpił Adrian Kelly.

Doktorantka zestawiała dwa wyjątkowe cykle pieśni, wyjątkowe zarówno pod względem warstwy muzycznej, poetyckiej, ale przede wszystkim poziomu trudności. Jako pierwszy na płycie CD znajduje się cykl Richarda Straussa. Już w pierwszych frazach *An die Nacht* usłyszeć można piękną barwę śpiewaczki a jej legato zachwyca pierwszym zawołaniem „*Heilige Nacht*”. Cały utwór przebiega w atmosferze zachwytu, niebiańskich, miękkich fraz a jego charakter urasta do rangi pieśni pochwalnej, której kunszt Doktorantki zawiera się chociażby we frazie *Heilige Nacht! Züchtige Braut!* w której Artystka z wyjątkowym wyczuciem frazy nawołuje „skromną oblubienicę”. Kolejny utwór *Ich wollt' ein Straußlein binden* urzeka w swej prostocie, Doktorantka w sposób intymny przedstawia historię zakochanej dziewczyny. Szczególnie wzruszającym i wymownym momentem jest dialog między dziewczyną a Kwiatem (Chłopakiem). *Säus'le, liebe Myrte* ma charakter kołysanki. Śpiewaczka z dużą dawką spokoju i eteryczności przeprowadza słuchacza poprzez niebiańskie strefy w dynamice *pp*. Po spokojnej i nastrojowej kołysance następuje pełna emocji pieśń *Als mir dein Lied erklang*, poprzedzona najdłuższym wstępem fortepianowym w całym cyklu, stanowiącym niejako pomost pomiędzy snem a jawą. Jest to jedna z bardziej wymagających pieśni w całym cyklu. Duże skoki interwałowe oraz zmiany dynamiczne wymagają dobrej techniki wokalne i jednocześnie dużej wrażliwości. Pieśń *Amor* jest umiejscowiona w wygodnej tessiturze dla sopranu koloraturowego. Doktorantka doskonale porusza się w niezwykle trudnych przebiegach koloraturowych, typowych u Richarda Straussa a jej popisowy tryl na *c3* doskonale ilustruje kontekst. Cykl wieńczy najbardziej rozbudowana pieśń, pieśń wielowątkowa i jednocześnie z dużym pokładem dramatycznym. Po raz kolejny Alina Adamski udowadnia, że warstwa muzyczna jest jej doskonale znana, co pozwala na wierny przekaz, jednocześnie mając na względzie uszanowanie zapisu nutowego jak i swobodne „wysmakowanie” w operowaniu dynamiką. Pani Alina Adamski posługuje się pięknym językiem niemieckim, wyrazistość tekstu jest doskonale słyszalna mimo słów zapisanych często w wysokiej tessiturze. Chciałabym wyrazić uznanie dla Doktorantki i Pianisty, którzy zarejestrowali cykl Richarda Straussa na jednodniowej sesji nagraniowej, czego efektem jest zapis całego cyklu *Brentano Lieder* Richarda Straussa. Tak szczególnie materiał muzyczny wymaga ogromnej kondycji fizycznej i emocjonalnej, ale przede wszystkim doskonałej techniki wokalne oraz wrażliwości muzycznej.

Kolejna pozycja omawiana przez Doktorantkę to cykl *Pieśni księżniczki z Baśni op.31* Karola Szymanowskiego do słów Zofii Szymanowskiej. Sześć miniatur wokalnych tworzących barwną impresjonistyczną kompozycję stanowi szeroki wachlarz muzycznej wypowiedzi. Niemal w każdym utworze kompozytor zastosował bowiem wirtuozowskie wokalizy. Doktorantka wykonała je bardzo precyzyjnie, niekiedy wręcz instrumentalnie, nadając im jednocześnie swoisty charakter, wprowadzając słuchacza w klimat baśni o orientalnym zabarwieniu. Pragnę również zaznaczyć, iż każda wokaliza potraktowana jest indywidualnie, niektóre z nich pozbawione są wibracji jakby wtapiały się w linię fortepianu, inne wręcz odwrotnie, rozwijają się, by w kulminacji osiągnąć apogeum alikwotów. Każda z fraz przemyślana jest w najmniejszym szczególe a swoboda z jaką porusza się Doktorantka po skomplikowanej harmonicznym strukturze nie pozwala się oprzeć wrażeniu, iż ta muzyka jest jej szczególnie bliska. Chciałam również zaznaczyć znaczący wkład pianisty Rafała Kłubczuka, który świetnie towarzyszy śpiewaczce. Jego wyraziste i sugestywne podawanie tekstu inspirowane i wprowadza duże pokłady energii jak chociażby wstęp do *Słowika* czy do pieśni *Taniec*. Spośród wszystkich pieśni chciałabym szczególnie wyróżnić *Pieśń o fali*. Wykonanie tego utworu oddaje cały charakter kobiety spragnionej płomiennej i wiecznej miłości. Początkowe westchnienia *Ah* znakomicie wtapiają się w warstwę fortepianu, przenikając w głąb sennej mary, sprawiając wrażenie czegoś nierealnego i ulotnego. Przejmujące *piano* i miękkie zawieszenie frazy solistki pozwalają wczuć się w rolę kobiety, która pożąda. Mimo rozbudowanej partii fortepianu, pianista nieustannie towarzyszy z wyczuciem i nie próbuje „przejąć sterów tejże łodzi”. W takcie 17 gdzie faktura fortepianowa zagęszcza się i następuje ożywienie pianista mimo solowego taktu pozwala wyeksponować tę frazę w momencie, gdy wchodzi głos wraz z tekstem, nie zagłuszając tym samym myśli wiodącej w partii sopranu. Każda z pieśni jest przemyślana a wszystkie figury retoryczne sugestywne i „wysmakowane”, Artyści doskonale rozumieją się ze sobą i wzajemnie inspirują przez co cykl wykonany jest na wysokim poziomie artystycznym.

Część opisowa

Do dzieła artystycznego dołączona została praca pisemna, stanowiąca jej opis. Praca składa się ze wstępu, czterech rozdziałów, bibliografii oraz aneksu. Jej konstrukcja jest logiczna i poprawna pod względem metodologicznym.

W rozdziale pierwszym opisany został rozwój sopranu koloraturowego na przestrzeni lat, jego możliwości, klasyfikację oraz opis techniki. W rozdziale tym również znajdują się nawiązanie do początków liryki wokalne z uwzględnieniem jej prekursorów.

Rozdział drugi ukazuje sylwetkę Richarda Straussa i opisuje okoliczności powstania zbioru poezji Clemensa Brentano. Ciekawym zabiegiem jest zamieszczenie tekstów oryginalnych poety zestawiając z tekstami wykorzystanymi w pieśniach przez Straussa. Pozwala to na wnikliwe spojrzenie jakimi kategoriami mógł kierować się kompozytor tworząc cykl. Rozdział ten zamyka analiza słowno-muzyczna *Brentano Lieder*.

Rozdział trzeci poświęcony jest Karolowi Szymanowskiemu i jego cyklowi *Pieśni księżniczki z baśni op.31*.

Równolegle następuje analiza interpretacji słowno-muzycznych ww cyklu. W ostatnim rozdziale Doktorantka zestawia oba cykle, dokonując porównań oraz wskazuje elementy wspólne. Specyfika głosu koloraturowego, jego różnorodność i możliwości wirtuozerii pozwoliły stworzyć Szymanowskiemu jak i Straussowi dzieła awangardowe, a ich doskonała znajomość tego gatunku głosu umożliwiła w pełni ukazanie palety barw i możliwości sopranu koloraturowego. W *Podsumowaniu* Autorka pracy podkreśla co było dla niej istotnym elementem poszukiwań, wskazuje problemy wykonawcze oraz podkreśla integralność warstwy słowno- muzycznej. Chciałabym również zwrócić uwagę na zamieszczone w *Aneksie* interesujące teksty źródłowe odnośnie twórczości i samej sylwetki Clemensa Brentano, pisarza mało popularnego i nieodkrytego w Polsce. Poezja wykorzystana w cyklu *Brentano Lieder* stanowi bowiem część większej formy literackiej, gdzie inspiracją była dla autora mitologia słowiańska. Dzięki tym wnikliwym badaniom Doktorantki dowiadujemy się o życiu Clemensa Brentano, jego twórczości i inspiracjach.

W tym miejscu chciałabym wyartykułować jedną uwagę po przeczytaniu pracy pisemnej. We *Wstępie* oraz *Podsumowaniu* Autorka pracy wyraża się w 1 os. 1. poj. natomiast w pozostałej części pracy Doktorantka używa formy bezosobowej. Mam świadomość , iż używanie formy bezosobowej może być nieco kłopotliwa, jednakże uważam , iż wypowiedź powinna być jednolita pod względem formy w całej dysertacji.

Konkluzja

Praca doktorska mgr Aliny Adamski – zarówno w zaprezentowanym dziele artystycznym, jak i w jego opisie jest pracą wyróżniającą.

Doskonały warsztat artystyczny Doktorantki zaprezentowany w dołączonym nagraniu oraz wnikliwy opis dzieła artystycznego oceniam pozytywnie i wobec tego uważam, że praca doktorska mgr Aliny Adamski stanowi wkład w rozwój zarówno dyscypliny artystycznej reprezentowanej przez Doktorantkę , jak i całej dziedziny sztuk muzycznych.

Niniejszym stwierdzam, że mgr Alina Adamski wykazała się wyjątkowymi umiejętnościami artystycznymi oraz rzetelną wiedzą teoretyczną.

W ten sposób Doktorantka rozwiązała założone zagadnienie artystyczne i spełniła bez zastrzeżeń wymagania art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14.03.2003 roku.

Stawiam wniosek o jej przyjęcie.

dr hab. Anna Fabrello

